

Káli István

Akit a mezei nyúl szeret

– Álévánté tutti – mondta Jakó. Mindig ezt szokta mondani, ha lezárt egy ügyet. Ennek a két szónak nála nagyon sok jelentése volt, például az, hogy minden rendben, vagy az, hogy most már késő, és ilyenek. Ez volt a végszava, minden ügyet ezzel zárt le.

Most is, hogy Rókai, a mester megmondta neki: „Jakó fiam, én téged nem veszek vissza, ha a kutyád disznókolbászt piszkol, akkor sem”, Jakó ismét csak annyit mondott rá, hogy álévánté tutti. Csak ennyit, pedig szeretett volna erősen dolgozni megint, kellett a pénz, mert ugye itt a tavasz, s tavasszal rajzani kell, de hát ezzel a Rókaival sehogy sem lehet zöld ágra vergődni. Ha már egyszer valakit fiának nevezett, kár is annak kinyitni a száját. Márpedig Rókai ma úgy kezdte, hogy „Jakó fiam”. Jakó tudta ezt is, de azért nem mozdult az ajtóból, annak ellenére, hogy Rókai faképnél hagyta. Állt az ajtóban és bámulta a márciusi napot, hiszen mit volt mit tennie. Oda-odaköszönt az embereknek, mindegyiket ismerte, éppen azért szégyellte is egy kicsit magát.

Ketten voltak. Az egyik civilben, a másik egyenruhában.

– Jakót keressük – mondta a civil.

– Mit akarnak tőle? – kérdezte Rókai. – Jakó dolgozik.

– Dolgunk van vele – válaszolt komoran az egyenruhás.

Aztán magukkal is vitték. Rókai is, Jakó is tudta, miért. Azért a hat szál deszkáért, amiből Jakó a nyúlketrecet csinálta.

– Kellte ez a deszka, értse meg, mester, jött a tél, nem volt pénzem erre sem nekem, sem az öregeknek, hogy kérhettem volna. Az is lehet, hogy tizedike után visszahoztam volna, de tudja jól, hogy én nem szoktam kérni senkitől. Hiszen ismer maga, mester, jött a tél.

Volt, aki hitte, volt, aki nem. Hat hónapot kapott.

– Még itt vagy, Jakó? – kérdezte Rókai, mikor visszajött.

– Még itt.

– Mire vársz, megmondtam már egyszer, hogy nem.

– Én itt akarok dolgozni, mester.

– Miért, fiam?

– Csak úgy, mert itt akarok. Elhiszi?

– El, neked el.

- S maga miért nem akarja?
- Csak úgy, Jakó, csak úgy. Elhiszed?
- El én is magának mindent.

– Na akkor jól van – mondta Rókai szórakozottan, s azzal nekifogott dolgozni, legalábbis úgy tett, mintha dolgozna. Jakó állt még egy darabig az ajtóban, bámult kifele, aztán megfordult s ment.

- Jakó – szólt utána Rókai.
- Tessék, mester.
- Mész, fiam?
- Megyek, mester.
- Na, ha mész, hát intézd el egyúttal a formaságokat is, és aztán gyere vissza.

– Jakó fiam, nem látszik, hogy te ülsz azon a gépen. Nem változott semmit a szállítás. Pedig én azért tettelek oda téged, fiam, mert gondoltam, jobban fog menni. Szóval, bíztam benned, meg izé... De úgy látszik, téged a tavasz is megront, nemcsak a tél.

- De mester, hát én megbecsülöm...
- Te bizony nem, Jakó.

„Az emberekkel bánni kell tudni. Jól bánni vagy elbánni velük.” Rókai ezen a véleményen volt, s ehhez is tartotta magát. Kevesen szerették.

Jakó azontúl órákkal ült többet a volánnál.

– Meg vagy elégedve, Jakó? – kérdezte Rókai, mikor látta, hogy Jakó kétszer is átszámolja a pénzt.

- Mondjuk, hogy igen.
- Akarsz többet?
- Akarok hát, persze hogy akarok.
- Vidd az utánfutót is ezentúl.
- Tudja jól, mester, hogy nagyon nehéz lesz.
- Tudom, Jakó, de te többet akarsz. Igaz?
- Többet.
- Nahát – zárta le Rókai. Jakó eltette a pénzt, és beült a kocsiba.

– Jakó, gyere be egy kicsit – kiáltott ki Rókai. – Jönni fog a víz, azt mondják. Nem kéne elmenni a fejesek után? Kinn vannak a másik gyárnál.

- Mivel menjek, mester?

– Mondd meg az öregnek, üljön át a tiédre, te pedig vedd a furgont, és siess.

A sorompónál már baj volt. Aztán emelkedett az út, és tovább lehetett menni egy darabig. Túl leereszkedett. Víz volt az úton. „Menni kell tovább”, gondolta magában, s belehajtott a vízbe. Két kilométer után lefulladt a motor. – Na, csak ez hiányzott, a fene enne meg, csak ez hiányzott a boldogsághoz – káromkodott félhangosan, s belépett derékig a vízbe. A víz szintje tovább emelkedett, de a vasúti töltést nem érte el. Két órát kuporoghatott a szakadó esőben, mikor a túlsó oldalon megjelent a nyúl feje.

– Gyere ide, pajtás, ne félj tőlem – szólt oda neki Jakó. A mezei nyúl értelmes pofát vágott, legalábbis neki úgy tűnt. Az orrát nevetségesen fel-felhúzogatta, de látszott, hogy remeg. Jakó átlépett a síneken. A nyúlt nem mozdult, de összehúzta magát. Így ültek még vagy két órát. Jakó simogatta a nyulat, később az ölébe vette. A nyúl hozzásimult.

– Hé, nem ül fel? – kiáltották.

Jakó hátrafordult. Három ember ült a tutajon.

– Jöjjenek közelebb – kiáltott vissza Jakó. – A nyulat hozhatom-e? – kérdezte, mikor azok közelebb értek.

– Hozza – mondta a bőrzekés. – Hol fogta?

– Nem fogtam. Ő jött hozzám.

– Jó pecsenye lesz belőle, mi?

– Lehetne. Hova mennek?

– A hizlaldába. Elvitte az ár a magtárt. Sírnak a disznók, éhesek.

– Át kell menni az áron. Nehéz lesz.

– Valahogy majd csak túljutunk – mondta a bőrzekés, és belenyomta a rudat a vízbe, hogy eltolja a tutajt.

Egy ideig csendben haladtak. Mikor közeledni kezdtek az árhoz, a nyúl nyugtalan lett. Megérezte a veszélyt. Lassítottak. Egyszerre csak elszabadult a pokol.

– Vigyázzunk! – kiáltotta a bőrzekés. Az ár megforgatta a tutajt.

– Ki a négy sarkába! – szólt Jakó az embereknek. – A rudakat tartsák a vízbe! Nyomják teljes erejükből!

– Nem lehet – ordította a bőrzekés. – Vissz lefele. Nem fogunk tudni átmenni. Csináljunk valamit, mert így odaveszünk.

– A fákhoz, ott kisebb a víz – kiáltotta Jakó. – Visszamenni nem lehet. A fánál kikötünk, aztán lesz, ami lesz. – Kétségbeesetten nagyot lökött lábával a nyúlra, aztán nekifeszült a rúdnak.

– Dobjuk le a zsákokat – mondta az egyik ember.

– Könnyebb lesz a tutaj. Még jobban fog forgatni. Nincs mit csinálni. Valahogy érjünk a fához, akkor túl leszünk a veszélyen. Ha nem nő többet a víz. – Jakó alig tudta túlkiabálni a víz bömbölését. Levetette a kabátját, hogy könnyebben mozogjon, s újból nekifeszült. Csúszkáltak a gerendákon. A piszkos sárlé megtöltötte hordalékkal a tutajt.

– Még egy kicsit, emberek, még egy kicsit. – A bőrzekés arcán az izzadság összekeveredett a szakadó esővel.

„A fene egye meg a fejeseit, ültek volna otthon”, gondolta Jakó, és ismét odébb tolt a nyulat. Az meg sem mozdult.

– Próbáljuk meg, térítsük el balra egy kicsit, s mikor szembekerülünk az árral, feküdjünk jól neki – mondta a bőrzekésnek.

Mind a négyen káromkodtak, de sikerült az árral nekifuttatni a tutajt a fának. Benyomták a rudakat a vízbe, neki a földnek. A rudak meg-megcsúsztak, de a tutaj lelassult. Mikor a fához értek, a bőrzekés beugrott a vízbe, és rátekerde a kötelet a fa törzsére. Aztán visszaült a tutajra. A másik három lihegett a fáradságtól.

– Kész – mondta a bőrzekés –, most várunk.

Sötétedett. A víz rettenetesen zúgott.

– Na, ilyet is csak filmen lát az ember – mondta Jakó.

– Milyent? – kérdezte az egyik.

– Ilyent. Ilyen nagy vizet. Még ott is ritkán. Maga micsoda, mikor nincs a víz közepén?
– fordult a bőrzekéshez.

– Elnök – válaszolta az.

– Nafene. És a másik kettő?

– Tagok – mondta a bőrzekés. – S maga?

– Én tolvaj. S civilben sofőr. Ültem hat hónapot. Tízszer jobb volt, mint most, elhiszi?

– El. Kocsival volt?

– Azzal. Otthagytam az úton.

– Nem lesz baj érte? – kérdezte az egyik ember.

– Mi lenne? Csak nem várják el, hogy belenyivadjak kocsistól, mint egy óceánjáró kapitánya.

– Az igaz – mondta a bőrzekés. – Reggel majd csak utánunk jönnek valahogy.

– Na, aludjunk egyet – vette ölbe Jakó a nyulat. – Bújjunk össze, hátha nem fázunk úgy meg.

Hallgattak. Jakó érezte, hogy a nyúl a kezét rágcsálja. „Éhes”, gondolta. Kibontotta az egyik zsákot. Korpa volt benne. Kivett egy marékkal, s odatartotta a nyúl elé. Nézte, hogy eszik a nyúl. Az ő gyomra is korogni kezdett. „Korpát csak nem eszem.” Visszaült a helyére.

Reggel hat katona jött egy nagy bárkával. Felvették a négy embert. Jakó magával vitte a nyulat is. Ahogy száraz földre értek, elengedte. – Álévánté tutti – mondta. Senki nem értette, mit akart ezzel. A nyúl elszaladt.

– Vigye az öreget is, hozzák haza azt az autót – mondta Rókai. Jakó indult volna. – Várjon, na, egy kicsit – szólt után a mester. – Egész éjjel ott ült azon a tutajon?

– Ott – mondta Jakó.

– Nem fagyott meg?

– Májusban?

– Azért nem lehetett kellemes.

– Nem is volt az. Na megyek, hívom az öreget. A főnökök hazakerültek-e?

– Haza. Bárkával, meg amivel érték. Estére itthon voltak.

– Nem lesz baj a kocsióért?

– Meglátjuk – mondta Rókai –, de most menjen, Jakó, igyekezzenek! – Jakó elment, s Rókai úgy nézett utána, mint talán még senki után életében.

– Siess, öreg! Vénebb leszek, mint te, mire elindulunk, ha annyit piszmogsz – hallatszott kintről Jakó hangja. Aztán felbúgott a motor.

– Jakót keressük – mondta az idősebbik. Hárman voltak.

– Mit akarnak tőle? – kérdezte Rókai. – Jakó dolgozik.

– Egy zsák korpát hoztunk neki. Az elnök küldi. Azt mondta, hogy a nyulainak.

Rókai kiállt az ajtóba, és Jakó után kiáltott.

– Így van ez jól, szeretnek engem a nyulak. Igaz, mester? – Jakó foga villogott, ahogy ránevetett Rókaira.

In Káli István: *Megvárom a míg fűtyül a feketerigó*. Válogatott novellák. Mentor Könyvek, Marosvásárhely, 2017, 60–65.

